

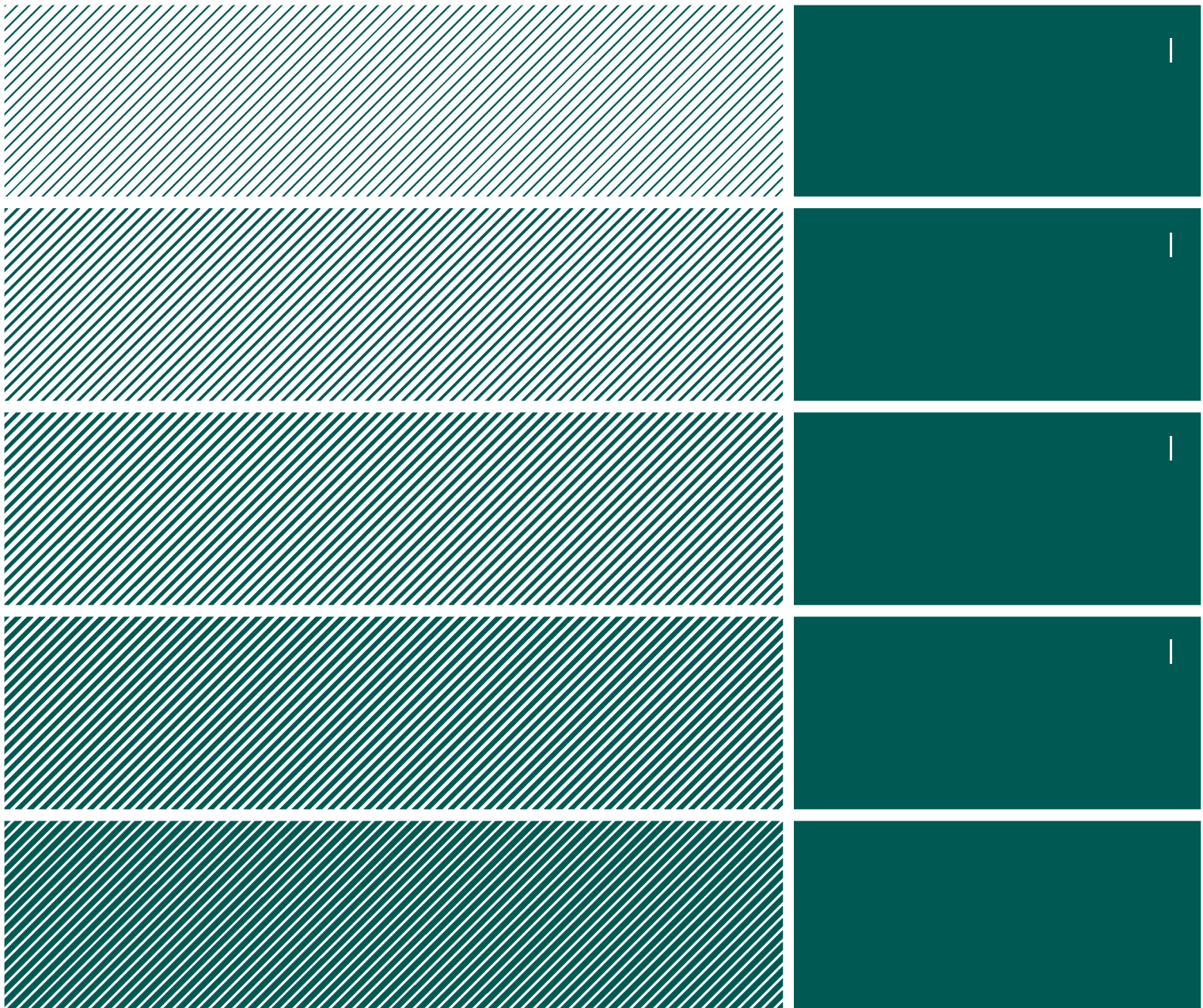

FINANSTILSYNET
THE FINANCIAL SUPERVISORY
AUTHORITY OF NORWAY

Rapport

Utviklingen i forbruksgjeld

April 2022

Innhold

Sammendrag	3
Kapittel 1: Forbrukslånsmarkedet	4
1.1 Forbrukslånsmarkedet i Norge	4
1.2 Lavere utlånsvolum i det norske markedet	4
1.3 Stabil inntjening	6
1.4 Fortsatt høy andel misligholdte forbrukslån	7
1.5 Økt salg av misligholdte forbrukslån	8
1.6 Oppfølging av foretakenes utlånspraksis	9
Kapittel 2: Gjeld registrert i gjeldsinformasjonsforetak	10
2.1 Gjeldsinformasjonsforetak	10
2.2 Porteføljeoversikt	11
2.3 Porteføljeutvikling	12
Kapittel 3: Forbruksgjeld til inkasso	17
3.1 Fordeling av inkassosaker på aldersgrupper	17
3.2 Utleggsforretninger og andel av saker med intet til utlegg	19
3.3 Inkassosaker fordelt på hovedstolens størrelse og alder	20

Sammendrag

De senere årene er det gjennomført flere tiltak som skal bidra til et mer velfungerende marked for forbrukslån. Blant annet må långiver som følge av krav til utlånspraksis for forbrukslån og den nye gjeldsinformasjonsloven, gjøre grundige kredittvurderinger basert på informasjon fra gjeldsinformasjonsforetakene, og ikke tilby forbrukslån til kunder som ikke har tilstrekkelig betjeningsevne eller som vil få for høy samlet gjeld. Reduksjonen i volumet av forbrukslån og en utflating i antall krav knyttet til forbruksgjeld til inndrivelse i inkassoforetak, har trolig sammenheng med tiltakene som er iverksatt. I tillegg har nedstengningen under koronapandemien bidratt til redusert etterspørsel etter forbrukslån og økt sparing.

Foretakene som inngår i Finanstilsynets kartlegging av forbrukslånsmarkedet reduserte utlånsvolumet i Norge med 11,2 prosent i 2021, fra 92,7 mrd. kroner ved utgangen av 2020 til 82,4 mrd. kroner ved utgangen 2021. Etter justering for salg av lån til finansieringsforetak som kjøper misligholdte porteføljer, var reduksjonen 6,3 prosent. Redusert utlånsvolum og lavere netto renteinntekter har redusert inntjeningen noe de siste årene, men lønnsomheten er fortsatt god for flere av foretakene. Tapene utgjorde 2,5 prosent av forbrukslånene, som er 0,5 prosentpoeng lavere enn i 2020. For spesialiserte norske forbrukslånsbanker var tapene 4,2 prosent, en økning på 0,3 prosent fra året før. Til sammenligning utgjorde tapene for samtlige norske bankers totale utlån 0,1 prosent, mot 0,5 prosent i 2020. Volumet av misligholdte lån ble redusert med 5,2 mrd. kroner i 2021, og utgjorde 16,4 mrd. kroner ved utgangen av året. Av dette var misligholdt volum i det norske markedet 9,2 mrd. kroner, ned 3,1 mrd. kroner fra utgangen av 2020. Nedgangen er påvirket av redusert utlånsaktivitet og økt salg av misligholdte porteføljer det siste året. Andelen misligholdte lån er imidlertid fortsatt høy og utgjorde 11,2 prosent for utlån i det norske markedet ved utgangen av 2021, for utvalget samlet. Norske banker som har spesialisert seg på forbrukslån, hadde en misligholdsandel for utlån i Norge på 15,9 prosent. For disse bankene var misligholdsnivået samlet sett noe høyere på utlån til kunder i utlandet.

Tall fra Gjeldsregisteret AS per 31. mars 2022 viser at nedgangen i samlet forbruksgjeld har bremsset opp det siste året sammenliknet med årene før. Ved utgangen av første kvartal 2022 var det samlede utlånsvolumet 3,1 mrd. kroner (2,0 prosent) lavere enn ett år tidligere. Den rentebærende delen av gjeldsmassen er redusert med 7,0 mrd. kroner siste år, mens ikke-rentebærende gjeld har økt med 3,9 mrd. kroner. Nesten en fjerdedel av den rentebærende gjelden var tilknyttet foretak som kjøper porteføljer av misligholdte lån fra norske banker, og denne andelen har økt markert de siste årene. Andelen låntakere med flere enn fem kreditter registrert i Gjeldsregisteret var 6,0 prosent per 31. mars 2022, som er 0,7 prosentpoeng lavere enn ett år tidligere. Denne gruppen sto for litt under halvparten (44,2 prosent) av samlet benyttet kreditt ved utgangen av første kvartal 2022.

Ved utgangen av 2021 hadde 21 inkassoforetak forbruksgjeld til inndrivelse. Disse hadde til sammen 671 100 inkassosaker knyttet til forbruksgjeld, som er en økning på 900 fra utgangen av første halvår. Misligholdt hovedstol (opprinnelig gjeld) på inkassosaker knyttet til forbruksgjeld utgjorde 34,6 mrd. kroner, som var 49,4 prosent av samlet misligholdt hovedstol på krav til inndrivelse hos alle inkassoforetak i Norge. Misligholdt forbruksgjeld (opprinnelig gjeld inkludert renter) til inndrivelse i inkassoforetakene var ved utgangen av 2021 på 55,6 mrd. kroner, som innebærer at påløpte renter utgjorde 21,0 mrd. kroner. Andelen inkassosaker knyttet til forbruksgjeld som har vært til inndrivelse i inntil tre år uten betaling avtok fra 28,5 prosent ved utgangen av 2020 til 22,5 prosent ved utgangen av 2021. Ved utgangen av 2021 var 51,8 prosent av inkassosakene knyttet til saker med opprinnelig forbruksgjeld (hovedstol) under 25 000 kroner. Andelen inkassosaker knyttet til misligholdt forbruksgjeld som har vært til inndrivelse mellom 0-2 år var ved utgangen av 2021 på 20,2 prosent. Til sammenligning var tilsvarende tall ved utgangen av 2020 på 29,2 prosent.

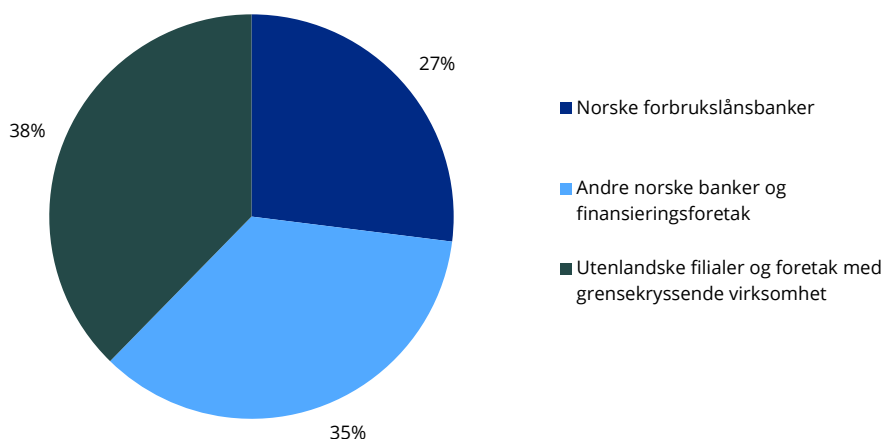
Kapittel 1: Forbrukslånsmarkedet

1.1 Forbrukslånsmarkedet i Norge

Forbrukslån i det norske markedet tilbys i hovedsak av norske banker og finansieringsforetak samt filialer av utenlandske foretak. I tillegg tilbyr enkelte utenlandske foretak som driver grensekryssende virksomhet forbrukslån til norske kunder. Forbrukslån omfatter kredittkortlån og andre lån uten sikkerhet til personkunder.

Utenlandske filialer og foretak som driver grensekryssende virksomhet i Norge hadde en andel på om lag 38 prosent av det norske markedet ved utgangen av 2021, se figur 1.1. Spesialiserte norske forbrukslånsbanker (norske juridiske enheter) hadde 27 prosent av markedet, mens andre norske banker og finansieringsforetak hadde en andel på 35 prosent.

Figur 1.1 Fordeling av forbrukslån i Norge per 31.12.2021

Kilde: Finanstilsynet

1.2 Lavere utlånsvolum i det norske markedet

Finanstilsynet gjennomfører hvert kvartal en kartlegging av forbrukslånsmarkedet¹ basert på rapportering fra et utvalg foretak som tilbyr forbrukslån i det norske markedet. Utvalgsundersøkelsen omfattet 32 foretak ved utgangen av 2021. Både norske foretak og utenlandske filialer med forbrukslån som hovedvirksomhet inngår i utvalget. I tillegg inngår enkelte banker og finansieringsforetak hvor forbrukslån utgjør en mindre andel av de totale utlånene. Utvalget dekker om lag 90 prosent av det norske markedet for forbrukslån. *Utenlandske foretak som driver grensekryssende virksomhet, inngår ikke i utvalgsundersøkelsen.*

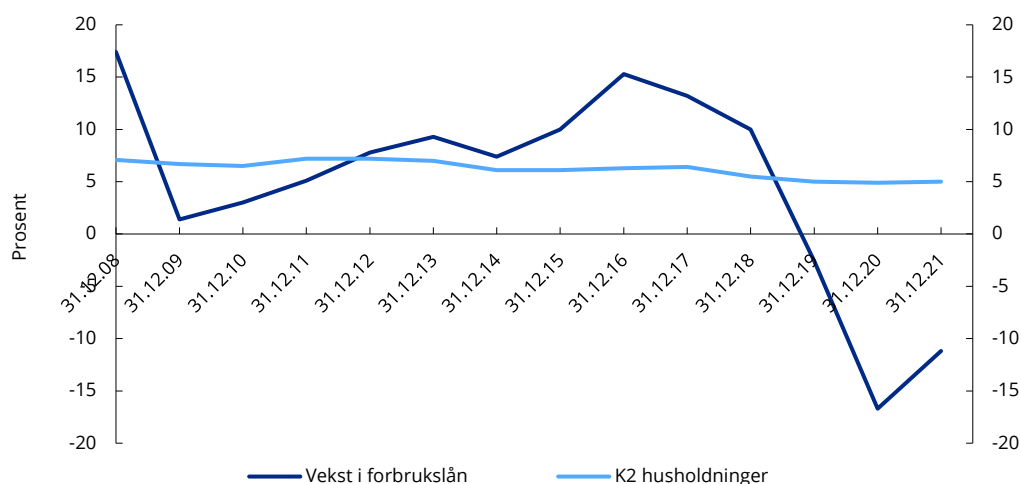
Det har vært en klar nedgang i utlånsvolumet i det norske forbrukslånsmarkedet de siste årene. For de 32 foretakene som inngår i Finanstilsynets undersøkelse², falt utlånsvolumet fra 92,7 mrd. kroner ved

¹ Kartleggingen omfatter ikke forbrukslån i finansieringsforetak som kjøper porteføljer av misligholdte lån.

² Undersøkelsen omfatter følgende foretak: Avida Finans, Bank Norwegian, BN Bank, Brabank, Danske Bank, DNB, Eika Kredittbank, Ekspress Bank, Enter Card, Folkefinans, Handelsbanken, Ikano Bank, Instabank, Komplet Bank, Mybank, Nordea Bank Norge, Nordea Direct Bank, Nordea Finans Norge, Norgesgruppen Finans, Resurs Bank, Santander Consumer Bank, Sbanken, SEB Kort, Sparebank 1

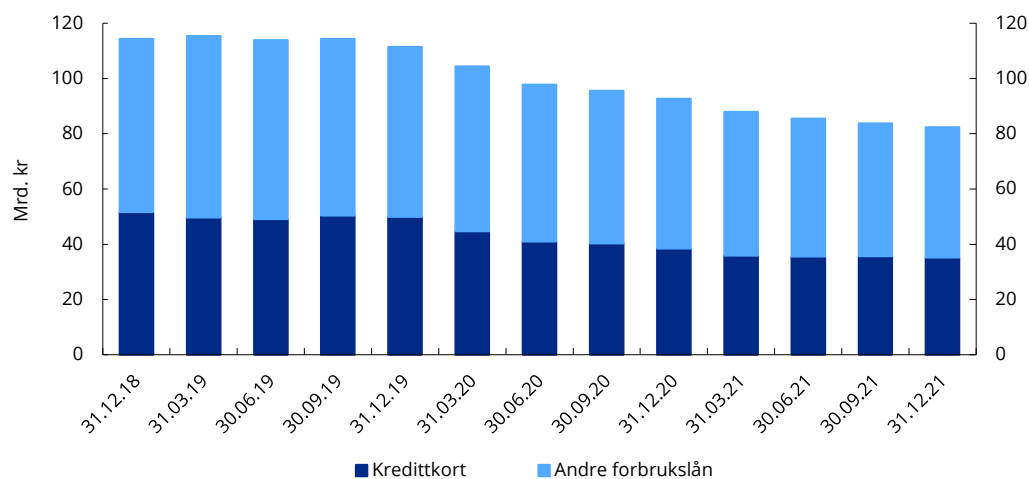
utgangen av 2020 til 82,4 mrd. kroner ved utgangen 2021, en nedgang på 11,2 prosent se figur 1.2 og 1.3. Etter justering for salg av misligholdte lån³ til finansieringsforetak var reduksjonen i det norske markedet 6,3 prosent. Det har vært en gradvis nedgang i utlånsvolum både for kredittkortlån og for andre forbrukslån de siste årene, se figur 1.3. Utviklingen er påvirket av at flere av de tidligere forbrukslånsbankene i større grad satser på markedet for omstartslån (lån med pant i bolig).

Figur 1.2 Tolvmånedersvekst i det norske forbrukslånsmarkedet og husholdningenes innenlandsgjeld (K2)

Kilder: Finanstilsynet og Statistisk sentralbyrå (K2)

Figur 1.3 Kredittkortlån og andre forbrukslån. Utviklingen i utlånsvolum

Kilde: Finanstilsynet

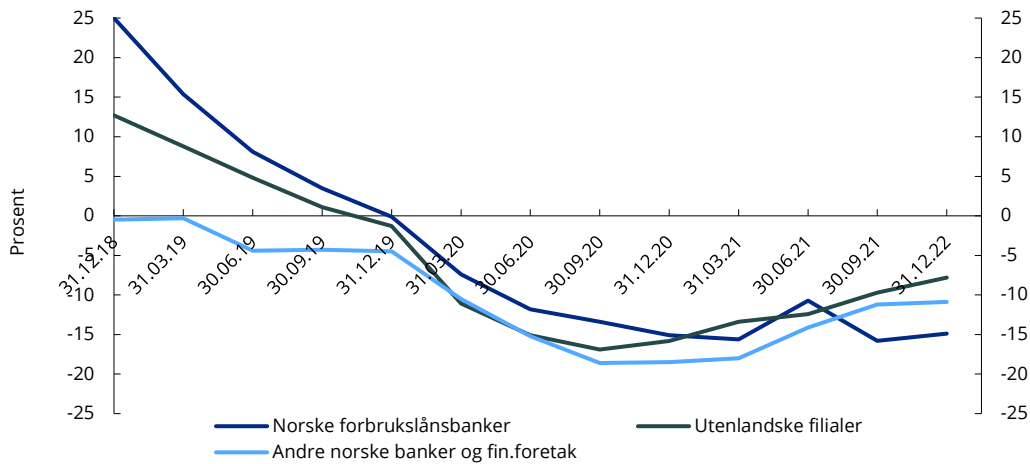
For norske forbrukslånsbanker⁴ falt utlånsvolumet med 15 prosent i 2021, se figur 1.4. For utenlandske filialer i Norge sank utlånene med 8 prosent. For andre norske banker og finansieringsforetak samlet, har det vært en gradvis nedgang i utlånsvolum gjennom flere år.

Kreditt, Sparebank 1 SMN, Sparebanken Møre, Sparebanken Sør, Sparebanken Vest, Storebrand Bank, Svea Finans, TF Bank Norge og Thorn Norge Finans.

³ Justeringen innebærer at solgt volum i perioden 31.12.2020 – 31.12.2021 er lagt til samlet volum utestående per 31.12.2021.

⁴ Banker hvor mer enn halvparten av utlånporteføljen består av lån uten sikkerhet til personkunder. Per 31.12.2021 bestod gruppen av Bank Norwegian, Brabank, Eika Kredittbank, Instabank og Komplet Bank.

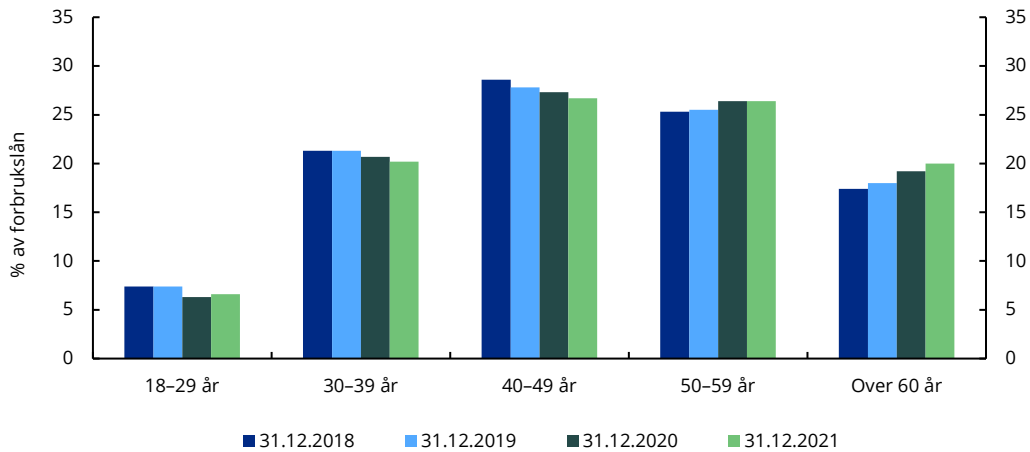
Figur 1.4 Tolvmånedersvekst i det norske forbrukslånemarkedet for ulike grupper foretak

Kilde: Finanstilsynet

Aldersgruppen 18 til 29 år hadde tatt opp 6,6 prosent av forbrukslånene ved utgangen av 2021. Andelen for denne gruppen har vært forholdsvis stabil gjennom flere år, se figur 1.5. Låntakere mellom 40 og 60 år hadde 53 prosent av utlånene ved utgangen av 2021, som var marginalt lavere enn ett år tidligere. For aldersgruppene over 60 år har andelen økt gradvis de siste fire årene, og utgjorde 20 prosent ved utgangen av 2021.

Figur 1.5 Forbrukslån i Norge fordelt på aldersgrupper

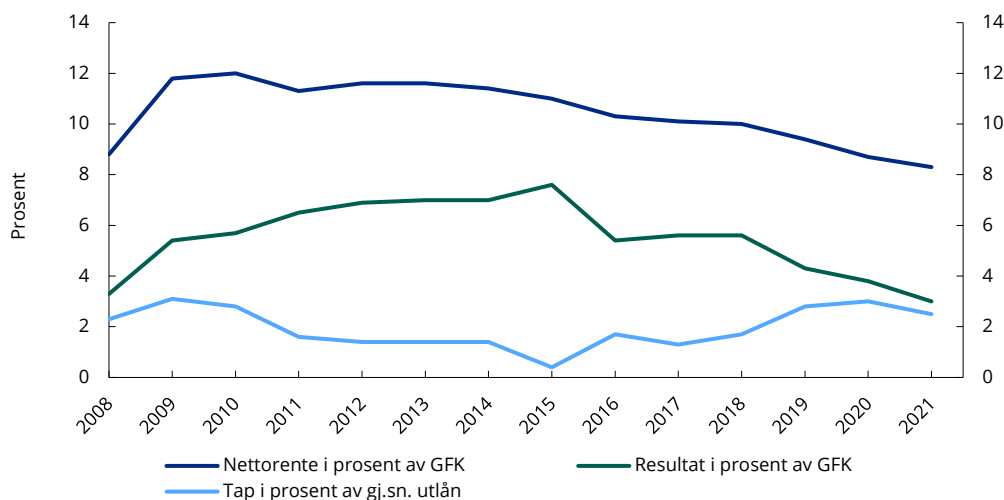

Kilde: Finanstilsynet

1.3 Stabil inntjening

Lønnsomheten er fortsatt god for flere av foretakene selv om redusert utlånsvolum og lavere netto renteinntekter har redusert inntjeningen noe de siste årene, se figur 1.6. Resultatet i 2021 utgjorde 3,0 prosent av gjennomsnittlig forvaltningskapital, som var 0,8 prosentpoeng lavere enn året før. Tapene utgjorde 2,5 prosent av forbrukslånene, noe som var 0,5 prosentpoeng lavere enn i 2020. For spesialiserte norske forbrukslån banker var tapene 4,2 prosent, som innebar en økning på 0,3 prosent fra året før. Til sammenligning utgjorde tapene for samtlige norske bankers totale utlån 0,1 prosent, mot 0,5 prosent i 2020.

Figur 1.6 Resultatutvikling forbrukslån (inkl. norske foretaks utlån i utlandet)

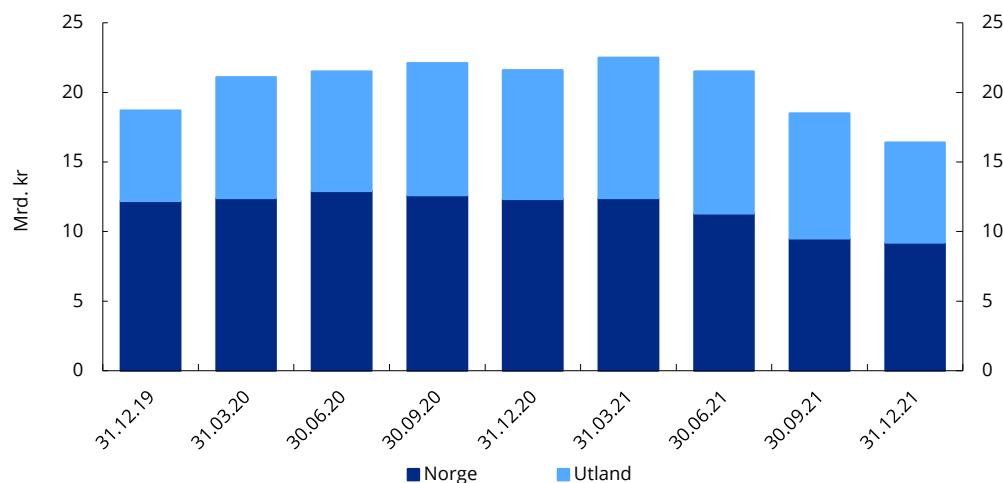

Kilde: Finanstilsynet

1.4 Fortsatt høy andel misligholdte forbrukslån

Misligholdt volum i foretakene samlet, inkludert mislighold i norske foretaks utlån i utlandet, falt med 5,2 mrd. kroner i 2021, og utgjorde 16,4 mrd. kroner ved utgangen av året, se figur 1.7. Av dette var misligholdt volum i det norske markedet 9,2 mrd. kroner, ned 3,1 mrd. kroner fra utgangen av 2020. Nedgangen er påvirket av redusert utlånsaktivitet og økt salg av misligholdte lån det siste året.

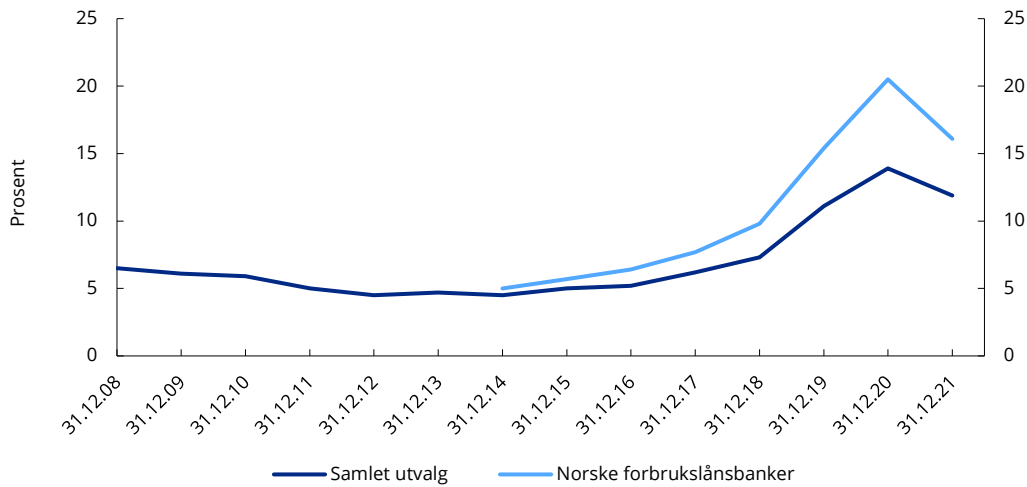
Figur 1.7 Misligholdt volum (over 90 dager)

Kilde: Finanstilsynet

Økningen i salg av misligholdte lån i 2021, bidro til en nedgang i andelen misligholdte lån i foretakene samlet, se figur 1.8. Misligholdsandelen er imidlertid fortsatt høy og utgjorde 11,9 prosent ved utgangen av året. Norske forbrukslånsbanker hadde en misligholdsandel på 16,1 prosent, ned fra 20,5 prosent ved utgangen av 2020. Til sammenligning var mislighold over 90 dager for samtlige norske bankers totale utlån, 0,6 prosent ved utgangen av 2021, mot 1,0 prosent ved utgangen av 2020.

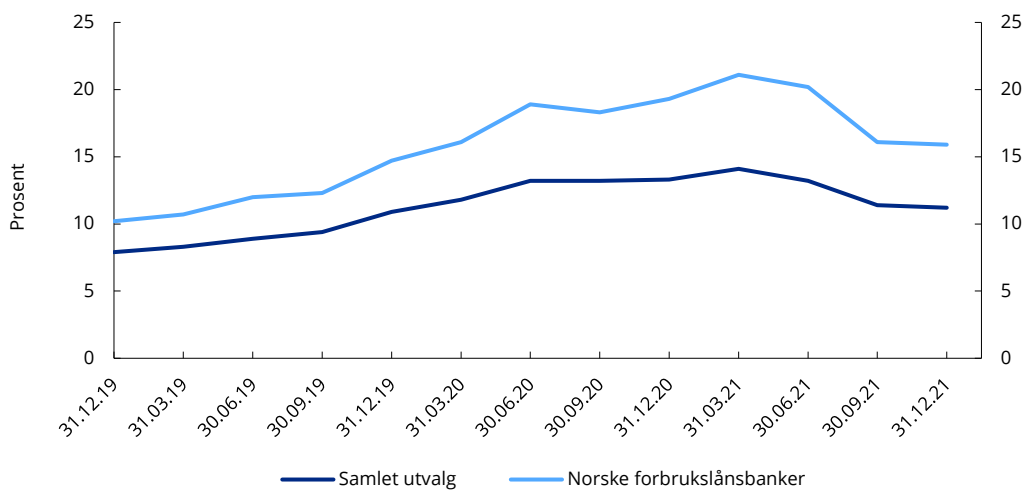
Figur 1.8 Mislighold over 90 dager i prosent av forbrukslån (inkl. norske foretaks utlån i utlandet)

Kilde: Finanstilsynet

Ser man kun på utlån i det norske markedet har andelen misligholdte gått noe ned de siste kvartalene, se figur 1.9. For utvalget samlet var misligholdsandelen 11,2 prosent ved utgangen av 2021, mot 13,3 prosent ved utgangen av 2020. Norske forbrukslån banker misligholdsandel for utlån i Norge var 15,9 prosent, ned fra 19,3 prosent ved utgangen av 2020. Norske forbrukslån banker hadde i overkant av 55 prosent av utlånene i andre nordiske land ved utgangen av 2021. Flere banker solgte store volum av utenlandske lån i 2021, men misligholdsandelen er fortsatt høy, og utgjorde 16,3 prosent ved utgangen av 2021.

Figur 1.9 Kvartalsvis utvikling i mislighold over 90 dager i prosent av forbrukslån i Norge

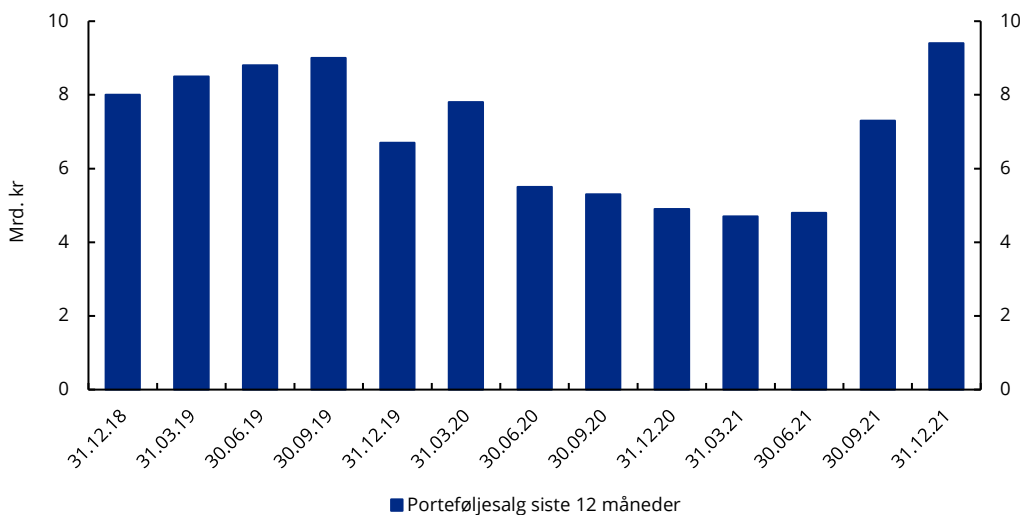
Kilde: Finanstilsynet

1.5 Økt salg av misligholdte forbrukslån

Flere av foretakene som yter forbrukslån selger porteføljer med misligholdte lån til finansieringsforetak som har spesialisert seg på å kjøpe og inndrive denne gjelden. Disse porteføljekjøpsforetakene inngår vanligvis i konsern med inkassoforetak, og har en lang horisont på inndrivningsprosessen. Utlånsporteføljene selges til lavere pris enn pålydende verdi, og de oppkjøpte kravene vil normalt øke utover hovedstolen fordi det påløper høye renter i tillegg til gebyrer og salærer.

Etter en gradvis nedgang i solgte porteføljer mot slutten av 2020 og begynnelsen av 2021, økte salget markert i siste halvdel av året, se figur 1.10. I løpet av 2021 solgte foretakene i utvalget porteføljer til en pålydende verdi av 9,4 mrd. kroner. Av dette var 4,5 mrd. kroner utlån i Norge. Økt salg av porteføljer innebærer en endring i hvilke foretak som sitter med forbrukslånene. En betydelig andel av de totale forbrukslånene ligger nå i foretak som kjøper misligholdte porteføljer. Se omtale av porteføljekjøpsforetak i del 2 (side 16).

Figur 1.10 Solgte porteføljer av misligholdte forbrukslån siste 12 måneder (inkl. forbrukslån i utlandet)

Kilde: Finanstilsynet

1.6 Oppfølging av foretakenes utlånspraksis

Utlånsforskriften⁵ gir foretak som yter forbrukslån adgang til å fravike forskriftens krav for inntil 5 prosent av verdien av alle nye lån hvert kvartal (fleksibilitetskvote). Finanstilsynet innhenter kvartalsvis rapportering om etterlevelsen av kravene i forskriften fra foretakene i utvalget, samt fra enkelte utenlandske foretak som driver grensekryssende virksomhet i det norske markedet.

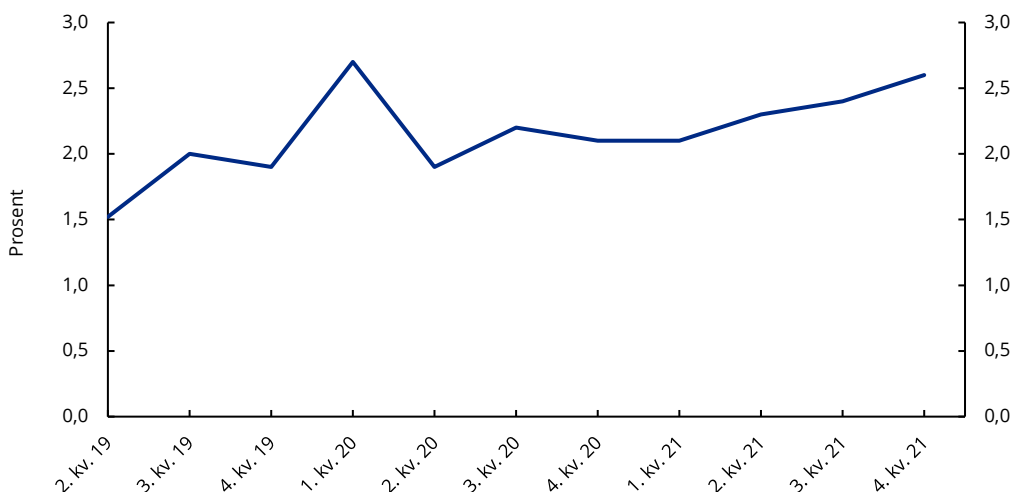
Andelen nye forbrukslån som avviker fra ett eller flere av kravene i forskriften, har de siste årene ligget mellom 1,5 og 2,5 prosent av innvilgede forbrukslån, se figur 1.11. I fjerde kvartal 2021 var avviksandelen 2,6 prosent, en økning på 0,2 prosentpoeng fra tredje kvartal, se figur 1.11. Ett foretak hadde en avviksandel på 8,5 prosent, som er 3,5 prosentpoeng høyere enn forskriftens grense på 5 prosent. Fem foretak lå nær grensen, med avviksprosent mellom 4,5 og 4,9 prosent. Som i de foregående kvartalene var det kravet til betjeningsevne som det i størst grad ble avveket fra.

Et sammendrag av foretakenes bruk av fleksibilitetskvotene⁶ publiseres på Finanstilsynets nettside. Foretakenes etterlevelse av utlånsforskriften følges også opp i forbindelse med stedlige tilsyn.

⁵ <https://www.regjeringen.no/no/tema/okonomi-og-budsjett/finansmarkedene/utlansforskriften/id2791101/>

⁶ <https://www.finanstilsynet.no/publikasjoner-og-analyser/etterlevelse-av-utlansforskriftene/>

Figur 1.11 Andel utlån som avviker fra ett eller flere av kravene i forskriften

Kilde: Finanstilsynet

Kapittel 2: Gjeld registrert i gjeldsinformasjonsforetak

2.1 Gjeldsinformasjonsforetak

Gjeldsinformasjonsforetakene⁷ registrerer lån fra alle foretak som tilbyr forbrukslån i Norge. I tillegg registreres lån i finansieringsforetak som kjøper utlånsporteføljer. For foretak som kjøper misligholdte lån, inngår hovedstol inkludert salærer samt påløpte renter og gebyrer i tallene som registreres. Gjeldsregistrene inneholder også utlån fra utenlandske foretak som driver grensekryssende virksomhet. Ellers inneholder gjeldsregistrene lån sikret med tredjepersonspant (pant som ikke tilhører skyldneren) og billån med salgspant som er eldre enn fem år. Samlet gjeld i statistikken fra gjeldsinformasjonsforetakene vil derfor være høyere enn tallene i Finanstilsynets utvalgsundersøkelse for forbrukslån. Til sammen 165 foretak rapporterte til Gjeldsregisteret AS per 31. mars 2022, og utviklingen i samlet gjeld i dette registeret omtales nærmere under.⁸

⁷ Gjeldsregisteret AS, Norsk Gjeldsinformasjon AS og Experian Gjeldsregister AS hadde konsesjon som gjeldsinformasjonsforetak ved utgangen av mars 2022.

⁸ Tallmaterialet er basert på ureviderte data fra Gjeldsregisteret AS. Rapporteringsfeil og ufullstendigheter kan forekomme. Flere av rammekredittene og nedbetalingslånene i Gjeldsregisteret har henholdsvis kredittgrense og opprinnelig lånebeløp lik null. Dette er lån tilknyttet finansieringsforetak som kjøper utlånsporteføljer, der kjøpende finansieringsforetak som regel ikke kjenner til opprinnelig kredittgrense eller lånebeløp.

Definisjoner:

Gjeldsregistrene inneholder ulike typer lån. Lånene kan deles inn i tre underkategorier.

Rammekreditter

Består av kredittkortrammer og usikrede rammelån.

Nedbetalingslån

Nedbetalingslån kan igjen deles inn i to lånetyper; forbrukslån og annen usikret gjeld. Annen usikret gjeld er inkludert i gjeldsregistrene grunnet rapporteringsplikten av nedbetalingslån som er sikret hos tredjepart. Gjeldsregisteret AS definerer forbrukslån som nedbetalingslån med nominell rente større enn fem prosent, og annen usikret gjeld som nedbetalingslån med nominell rente mindre enn eller lik fem prosent.

Billån med salgspant eldre enn fem år skal defineres som usikrede lån og er rapporteringspliktige for foretakene. Etter Gjeldsregisterets vurdering er det stor variasjon i rentenivået tilknyttet billån, og det vil dermed ligge billån både som forbrukslån og som annen usikret gjeld i datagrunnlaget.

Betalingskort

Består av faktureringskort uten kredittgrense, der samlet saldo må betales ved forfall.

Øvrige definisjoner:**Rentebærende gjeld**

Saldo på nedbetalingslån og rentebærende saldo på rammekreditter og betalingskort.

Ikke-rentebærende gjeld

Ikke-rentebærende saldo på rammekreditter og betalingskort.

Benyttet kreditt

Saldo på nedbetalingslån og rentebærende og ikke-rentebærende saldo på rammekreditter og betalingskort.

Kreditteksponering

Benyttet kreditt for nedbetalingslån og betalingskort, samt det høyeste av enten kredittgrensen eller summen av rentebærende og ikke-rentebærende saldo for rammekreditter. Årsaken til sistnevnte er at sum saldo for enkelte rammekreditter overstiger kredittgrensen, slik at kreditteksponeringen ikke reflekteres i tilstrekkelig grad dersom kun kredittgrense benyttes. I tillegg er det flere tilfeller der kredittgrensen er satt til null.

2.2 Porteføljeoversikt

Per 31. mars 2022 var samlet benyttet kreditt registrert i Gjeldsregisteret på 150,2 mrd. kroner, se tabell 2.1. Majoriteten av porteføljen består av forbrukslån og rammekreditter (se boks med omtale av gjeldsregistrenes definisjoner av disse størrelsene), med et volum på henholdsvis 69,3 mrd. kroner og 66,9 mrd. kroner. Rundt 85 prosent av samlet benyttet kreditt per 31. mars var rentebærende. Det var totalt registrert i overkant av 7,6 millioner kreditter fordelt på nesten 3,2 millioner låntakere. Kvinner hadde en noe lavere andel av totalt antall kreditter enn menn, og en betydelig lavere andel av samlet benyttet kreditt, se figur 2.1 og 2.2.

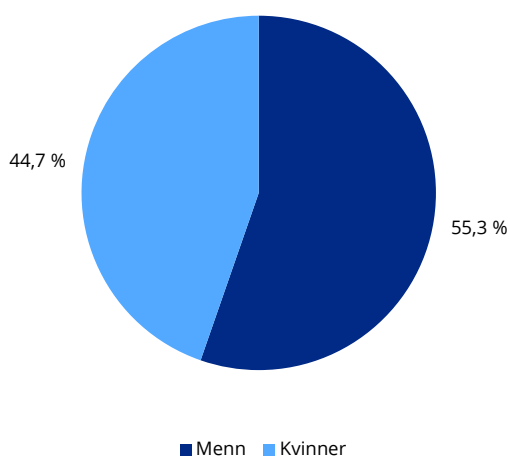
Tabell 2.1 Nøkkeltall per 31.03.2022

	Nedbetalingslån		Rammekreditter	Betalingskort	Totalt
	Herav forbrukslån	Herav annen usikret gjeld			
Antall kreditter	639 185	51 210	6 781 577	155 713	7 627 685
Antall personer	357 130	48 444	3 118 858	145 389	3 191 574 ⁹
Kreditteksponering	69 285	12 570	245 192	1 459	328 506
Benyttet kreditt	69 285	12 570	66 863	1 459	150 176
Rentebærende gjeld	69 285	12 570	45 403	55	127 313
Ikke-rentebærende gjeld	-	-	21 460	1 404	22 864

Note: Alle beløp i millioner kroner

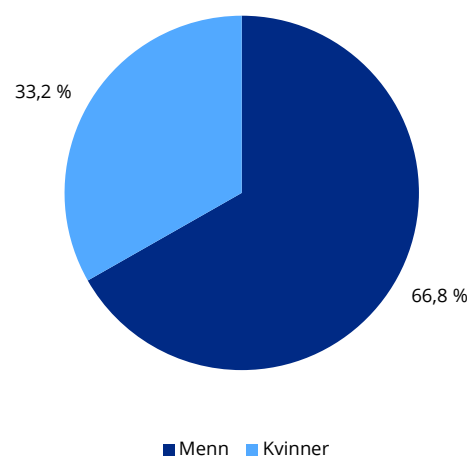
Kilder: Finanstilsynet og Gjeldsregisteret AS

Figur 2.1 Antall kreditter fordelt på kjønn pr. 31.03.2022

Kilder: Finanstilsynet og Gjeldsregisteret AS

Figur 2.2 Benyttet kreditt fordelt på kjønn pr. 31.03.2022

Kilder: Finanstilsynet og Gjeldsregisteret AS

2.3 Porteføljeutvikling

Benyttet kreditt

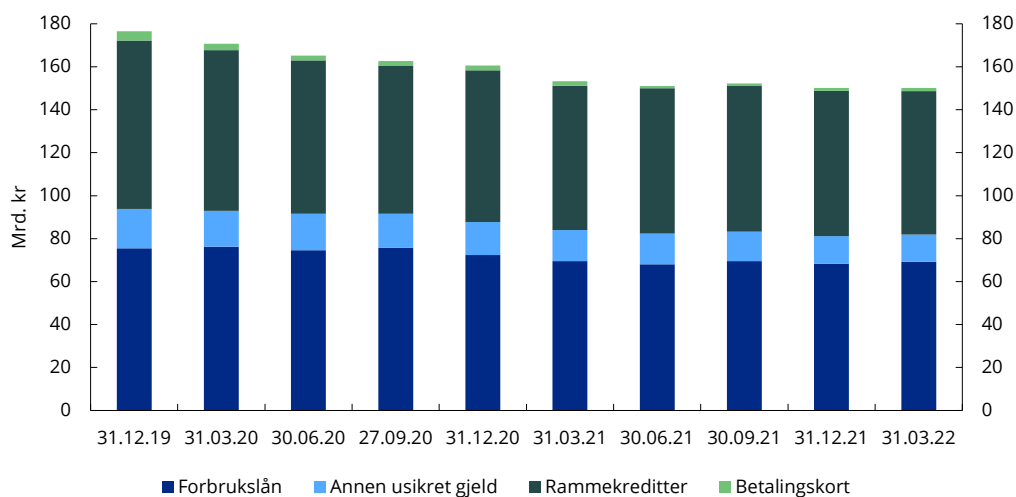
Tall fra Gjeldsregisteret viser at samlet usikret gjeld blant nordmenn har gått betydelig ned de siste årene, se figur 2.3. Utviklingen kan ha sammenheng med opprettelsen av gjeldsregister og innføringen av forskriftskrav til forbrukslån i 2019. Tilgangen på et gjeldsregister har gjort foretakene i stand til å gjøre bedre kredittvurderinger, og har sammen med forskriftskravene bidratt til at det i mindre grad enn før ytes lån til låntakere uten tilstrekkelig betjeningsevne. Utviklingen i samlet forbruksgjeld siden utgangen av 2019 har også blitt påvirket av koronapandemien, som medførte lavere forbruk og økt sparing i husholdningene i periodene med strenge smitteverntiltak. Dette kan ha gitt flere låntakere mulighet til å benytte en større andel av sin disponible inntekt til å nedbetale forbruksgjeld.

Det siste året har nedgangen i forbruksgjeld bremsset opp sammenliknet med årene før, og ved utgangen av første kvartal 2022 var samlet benyttet kreditt registrert i Gjeldsregisteret 3,1 mrd. kroner (2,0 prosent) lavere

⁹ Summen av antall personer per type gjeld er høyere da én person kan ha flere typer gjeld.

enn ett år tidligere. Det var nedgang i volumet av benyttet kreditt for samtlige gjeldstyper fra utgangen av mars 2021 til utgangen av mars 2022. Volumet av forbrukslån og rammekreditter har avtatt med henholdsvis 0,3 mrd. kroner (0,4 prosent) og 0,4 mrd. kroner (0,6 prosent). Beløpsmessig har annen usikret gjeld hatt størst reduksjon i volumet, med en nedgang på 1,8 mrd. kroner (12,3 prosent). Betalingskort har hatt klart størst prosentvis reduksjon (28,3 prosent) i benyttet kreditt. Denne gjeldstypen utgjør en svært begrenset andel av samlet usikret gjeld registrert i Gjeldsregisteret (1,0 prosent per 31. mars 2022) og beløpsmessig utgjorde reduksjonen siste år 0,6 mrd. kroner.

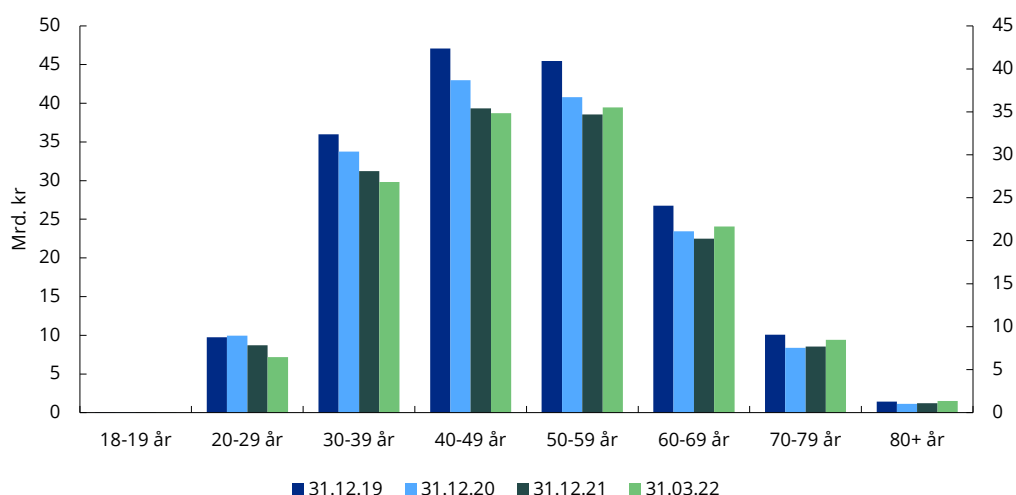
Figur 2.3 Benyttet kreditt per type gjeld

Kilder: Finanstilsynet og Gjeldsregisteret AS

Siden utgangen av 2019 har det vært en nedgang i benyttet kreditt i de fleste aldersgrupper, og særlig i aldersgruppene mellom 20 og 60 år, se figur 2.4. For aldersgruppene under 50 år fortsatte nedgangen i første kvartal 2022, mens benyttet kreditt økte i aldersgruppene fra 50 år og over.

Figur 2.4 Benyttet kreditt fordelt på aldersgrupper

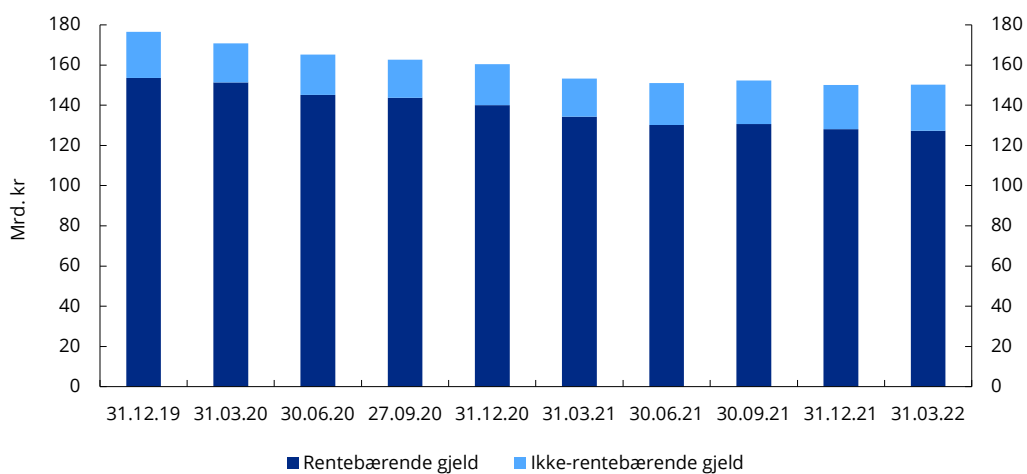
Kilder: Finanstilsynet og Gjeldsregisteret AS

Rentebærende og ikke-rentebærende gjeld

Til tross for en nedgang i samlet benyttet kreditt, var den ikke-rentebærende delen av gjeldsmassen 3,9 mrd. kroner (20,8 prosent) høyere ved utgangen av mars 2022 enn ett år tidligere. Dette skyldes hovedsakelig økt kredittkortbruk fra utgangen av april til utgangen av november 2021, samt fra utgangen av januar til utgangen av mars 2022.

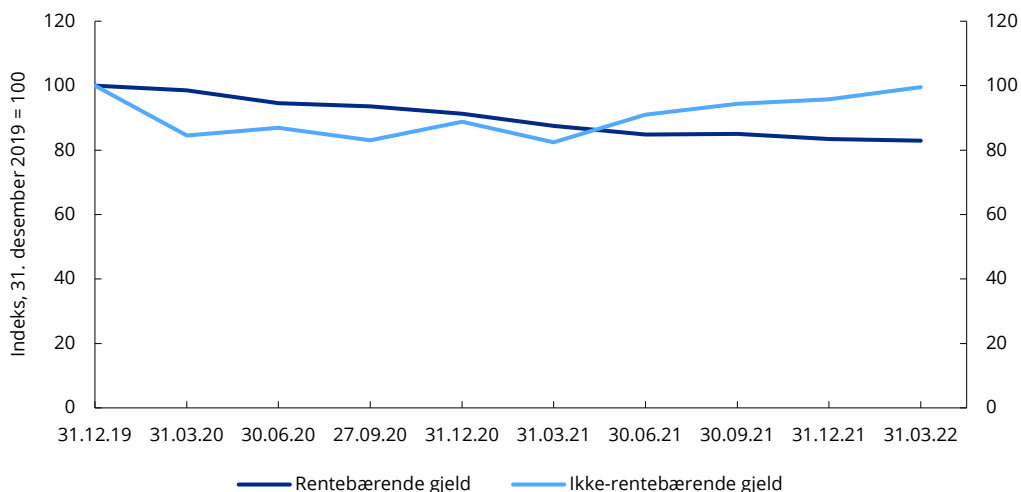
Den rentebærende delen av gjelden har det siste året blitt redusert med 7,0 mrd. kroner, tilsvarende 5,2 prosent. Nedgangen i rentebærende gjeld var primært relatert til rammekreditter, men også øvrige gjeldstyper hadde en reduksjon. Betalingskort hadde en særlig stor prosentvis nedgang.¹⁰ Foruten en marginal oppgang enkelte måneder, har det vært en jevn nedgang i det samlede volumet av rentebærende gjeld det siste året, se figur 2.5 og 2.6.

Figur 2.5 Rentebærende og ikke-rentebærende gjeld

Kilder: Finanstilsynet og Gjeldsregisteret AS

Figur 2.6 Utviklingen i rentebærende og ikke-rentebærende gjeld

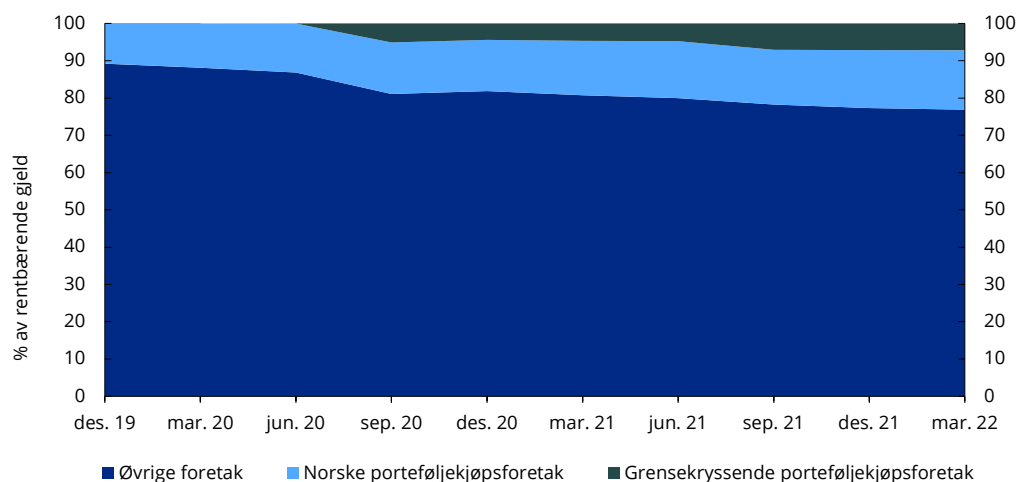

Kilder: Finanstilsynet og Gjeldsregisteret AS

¹⁰ Nedgangen i rentebærende gjeld for betalingskort det siste året var 91,2 prosent, og skyldes hovedsakelig at et større kortselskap overlot ansvaret for databehandling og rapportering av betalingskort med rentebærende saldo til et annet foretak i juni 2021. Foretaket som overtok rapporteringsansvaret for disse kortene, rapporterer de som rammekreditter til Gjeldsregisteret.

Flere norske banker har de siste årene solgt porteføljer av misligholdte lån til foretak som har spesialisert seg på å kjøpe og inndrive misligholdt forbruksgjeld. Samtidig som total rentebærende forbruksgjeld har blitt betydelig redusert siden utgangen av 2019, har det vært en markert vridning i fordelingen av volumet mot foretak som kjøper porteføljer av misligholdte lån, se figur 2.7. Ved utgangen av første kvartal 2022 lå 23,1 prosent av den rentebærende gjelden i norske og grensekryssende foretak som kjøper misligholdte utlånsporteføljer, opp 3,9 prosentpoeng sammenliknet med ett år før, og opp 12,3 prosentpoeng sammenliknet med utgangen av 2019. Mye av økningen siste år er knyttet til Bank Norwegians salg av misligholdte lån til det grensekryssende porteføljekjøpsforetaket PRA Group (AK Nordic) i september 2021.

Figur 2.7 Fordeling av rentebærende gjeld

Kilder: Finanstilsynet og Gjeldsregisteret AS

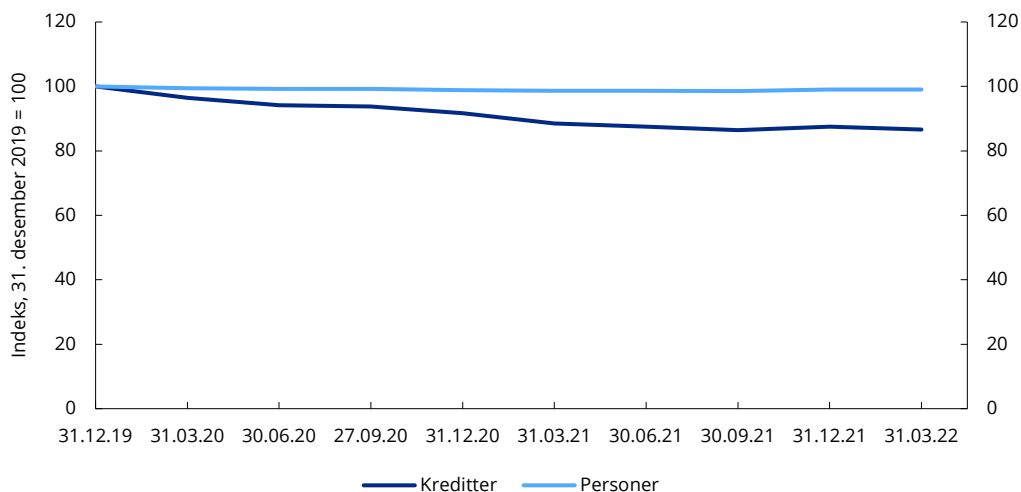
Antall kreditter og personer

Siden utgangen av 2019 har det vært en markert nedgang i antall kreditter i Gjeldsregisteret, se figur 2.8. Nedgangen har imidlertid flatet noe ut det siste året, og fra utgangen av mars 2021 til utgangen av mars 2022 ble antallet kreditter redusert med 166 000 (2,1 prosent).

Det er et betydelig høyere antall rammekreditter enn øvrige gjeldstyper i Gjeldsregisteret, og majoriteten (88 prosent) av den samlede reduksjonen i antall kreditter siden mars i fjor var rammekreditter. Per 31. mars 2022 var antall rammekreditter 146 000 (2,1 prosent) lavere enn ett år tidligere. Antall forbrukslån har i samme tidsrom blitt redusert med 22 000 (3,3 prosent). Betalingskort og annen usikret gjeld har økt med henholdsvis 1 130 (0,7 prosent) og 500 kreditter (1,0 prosent).

Antall personer registrert i Gjeldsregisteret var i overkant av 15 000 (0,5 prosent) høyere 31. mars 2022 enn ett år før.

Figur 2.8 Utviklingen i antall kreditter og personer

Kilder: Finanstilsynet og Gjeldsregisteret AS

Flertallet (82 prosent) av samlet antall personer i Gjeldsregisteret sto registrert med tre eller færre usikrede kreditter per 31. mars 2022, se tabell 2.2. Det siste året har antall personer med inntil tre kreditter økt, mens det har vært en nedgang i antall personer med flere enn tre kreditter. Utviklingen kan blant annet ha sammenheng med utlånsforskriftens krav om at det for rammekreditter er innvilget ramme, og ikke benyttet ramme, som skal legges til grunn i kredittvurderingene. Låntakere kan derfor ha redusert antall kredittrammer for å redusere den samlede registrerte gjeldsforpliktelsen.

Selv om samlet usikret kreditt har avtatt det siste året, har gjennomsnittlig benyttet kreditt per person økt i alle de oppgitte intervallene for antall kreditter i tabell 2.2. Utviklingen må ses i sammenheng med en forskyving blant låntakerne i retning av færre kredittrammer, og at de avviklede kredittene kan ha vært av mindre saldosørrelse.

Andelen personer med flere enn fem kreditter registrert i Gjeldsregisteret var 6,0 prosent ved utgangen av mars 2022, ned fra 6,7 prosent ett år tidligere. Benyttet kreditt for denne gruppen utgjorde litt under halvparten (44,2 prosent) av samlet benyttet kreditt per 31. mars 2022, ned 3,9 prosentpoeng siste år.

Antall personer med flere enn 20 kreditter har blitt redusert fra i underkant av 4 100 ved utgangen av mars 2021, til litt over 3 300 ett år senere. Per 31. mars 2022 hadde 24 personer flere enn 50 usikrede kreditter registrert i sitt navn, én færre enn ett år tidligere. Gjennomsnittlig benyttet kreditt per person i gruppen med flere enn 50 kreditter var 3,3 millioner kroner ved utgangen av første kvartal 2022, som er en økning på 5,7 prosent sammenliknet med ett år tidligere.

Tabell 2.2 Antall personer, gjennomsnittlig benyttet kreditt og andel av samlet benyttet kreditt, fordelt på antall kreditter

Antall kreditter	Antall personer			Gjennomsnittlig benyttet kreditt per person			Andel av samlet benyttet kreditt (prosent)		
	31.03.21	31.12.21	31.03.22	31.03.21	31.12.21	31.03.22	31.03.21	31.12.21	31.03.22
1	1 299 118	1 308 908	1 321 545	7 718	8 137	8 396	6,5	7,1	7,4
2	815 119	827 094	830 895	21 579	22 435	22 980	11,5	12,4	12,7
3	461 090	466 365	466 153	41 505	42 921	44 146	12,5	13,3	13,7
4	250 608	251 434	248 665	71 118	71 777	73 890	11,6	12,0	12,2
5	136 907	135 173	132 455	109 252	108 438	111 106	9,8	9,8	9,8
6-10	178 411	168 963	162 611	238 990	236 080	240 364	27,8	26,6	26,0
11-20	30 801	27 565	25 914	782 689	795 013	816 794	15,7	14,6	14,1
21-50	4 071	3 590	3 312	1 690 285	1 760 112	1 807 494	4,5	4,2	4,0
>50	25	25	24	3 107 260	3 308 495	3 283 151	0,1	0,1	0,1

Note: Alle beløp i hele kroner.

Kilder: Finanstilsynet og Gjeldsregisteret AS

Gjennomsnittlig rente

Gjennomsnittlig nominell rente for rammekreditter var 19,6 prosent per 31. mars 2022, som er 0,1 prosentpoeng lavere enn ved utgangen av mars 2021.

For forbrukslån var gjennomsnittlig nominell rente 14,3 prosent ved utgangen av første kvartal 2022, som er marginalt lavere enn ett år tidligere.

For annen usikret gjeld har gjennomsnittlig nominell rente blitt redusert fra i underkant av 1,7 prosent ved utgangen av mars 2021, til i overkant av 1,4 prosent ved utgangen av mars 2022.

Kapittel 3: Forbruksgjeld til inkasso

3.1 Fordeling av inkassosaker på aldersgrupper

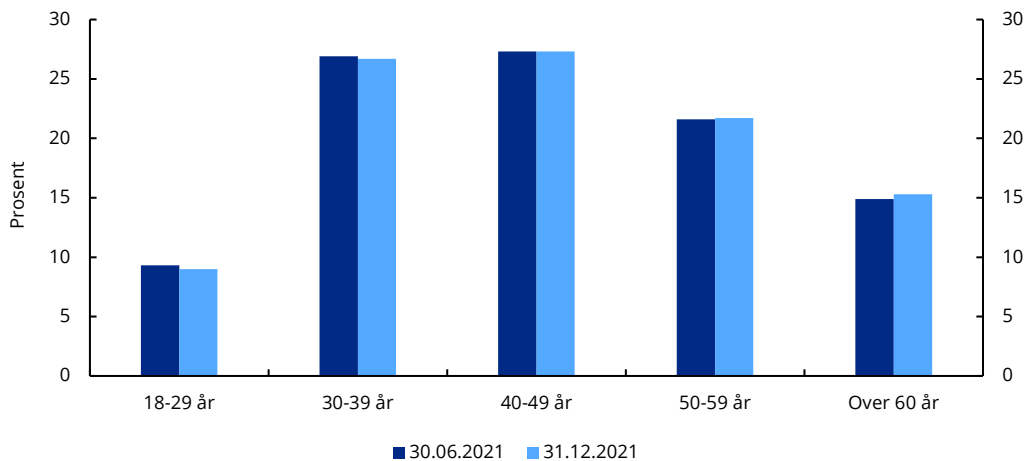
Ved utgangen av 2021 hadde 21 inkassoforetak¹¹ forbruksgjeld til inndrivelse, mot 22 ved utgangen av første halvår 2021. Forbruksgjeld er gjeld knyttet til kredittkort og gjeld som ikke er sikret med registrert panterett i formuesgode (usikret kreditt). Innrapporterte inkassosaker representerer ikke antall skyldnere, ettersom én skyldner kan ha flere inkassosaker.

Det var 671 100 inkassosaker knyttet til forbruksgjeld ved utgangen av 2021, en økning på 900 (0,1 prosent) fra utgangen av første halvår. Sakene utgjorde 10,7 prosent av samlet antall saker til inndrivelse hos alle inkassoforetak i Norge ved utgangen av fjoråret.

Fordelingen av inkassosaker knyttet til forbruksgjeld på aldersgrupper viser at det er aldersgruppene 30–39 år og 40–49 år som hadde høyest andel saker ved utgangen av 2021, med henholdsvis 26,7 og 27,3 prosent. Andelen saker for de enkelte aldersgruppene viser ingen markante endringer sammenlignet med utgangen av første halvår 2021, se figur 3.1.

¹¹ Foretakene er Alektum AS, Aragorn Finans AS, Avida Inkasso AS, Axactor Norway AS, Collectio AS, Gothia AS, Inkassotjenester AS, Intrum AS, Intrum Obligations AS, Kredinor SA, Kreditorforeningen SA, Lowell Norge AS, Modhi Collect AS, Modhi Norge AS, Orkla Credit AS, PRA Group Norge AS, Ropo Capital Norway AS, Sergel Norge AS, Svea Finans AS, Tet Innfordring AS og Zolva AS.

Figur 3.1 Inkassosaker knyttet til forbruksgjeld fordelt på aldersgrupper

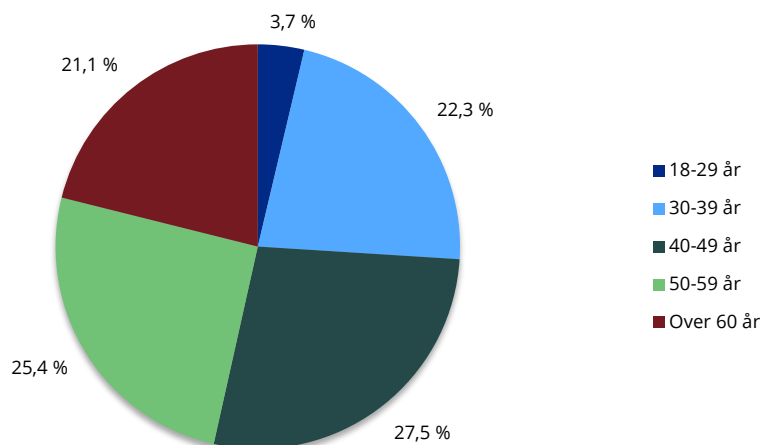

Kilde: Finanstilsynet

Misligholdt hovedstol (opprinnelig gjeld) knyttet til forbruksgjeld var på 34,6 mrd. kroner ved utgangen av 2021, sammenlignet med 34,7 mrd. kroner ved utgangen av første halvår 2021. Samlet misligholdt hovedstol til inndrivelse hos alle inkassoforetakene ved utgangen av 2021 var på 70,0 mrd. kroner, som innebærer at misligholdt hovedstol knyttet til forbruksgjeld utgjorde 49,4 prosent. Tilsvarende forholdstall ved utgangen av første halvår 2021 var på 49,1 prosent.

Misligholdt forbruksgjeld (opprinnelig gjeld og renter) ved utgangen av 2021 var til sammen på 55,6 mrd. kroner, hvorav påløpte renter utgjorde 21,0 mrd. kroner. Fordeling av misligholdt forbruksgjeld på aldersgrupper viser at aldersgruppene 40-49 år og 50-59 år står for over halvparten av misligholdt forbruksgjeld, jf. figur 3.2.

Figur 3.2 Andel misligholdt forbruksgjeld (opprinnelig gjeld og renter), fordelt på aldersgrupper per 31.12.2021

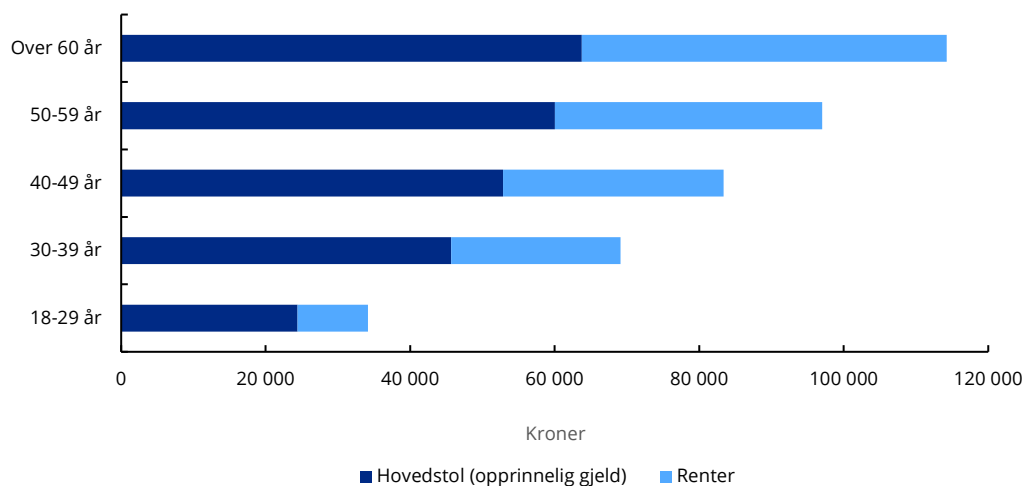

Kilde: Finanstilsynet

Gjennomsnittlig misligholdt forbruksgjeld (opprinnelig gjeld og renter) for den enkelte inkassosak ved utgangen av 2021 var på 82 800 kroner. Aldersgruppen 18-29 år har lavest gjennomsnittlig misligholdt forbruksgjeld per inkassosak, med 34 100 kroner, mens gruppen over 60 år har høyest gjennomsnittlig

misligholdt forbruksgjeld per inkassosak med 114 300 kroner. Andelen av renter i forhold til samlet gjeld er høyest for aldersgruppen over 60 år og lavest for aldersgruppen 18-29 år, se figur 3.3. Dette kan blant annet ha sammenheng med hvor lenge gjelden har vært misligholdt.

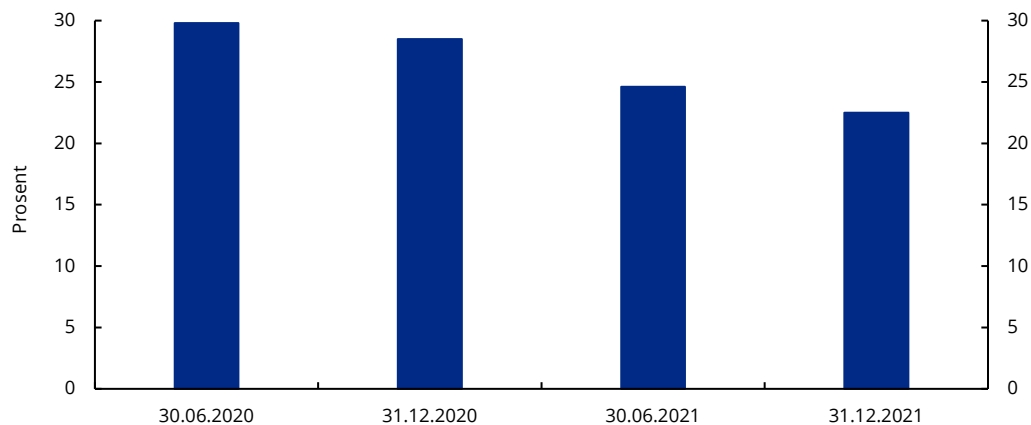
Figur 3.3 Gjennomsnittlig misligholdt forbruksgjeld (opprinnelig gjeld og renter) per inkassosak fordelt på aldersgrupper per 31.12.2021

Kilde: Finanstilsynet

Andelen av inkassosaker knyttet til forbruksgjeld som har vært til inndrivelse i inntil tre år uten betaling har gått ned fra 28,5 prosent ved utgangen av 2020 til 22,5 prosent ved utgangen av 2021, jf. figur 3.4.

Figur 3.4 Andel inkassosaker knyttet til forbruksgjeld som har vært til inndrivelse i inntil tre år uten betaling

Kilde:

Finanstilsynet

3.2 Utleggsforretninger og andel av saker med intet til utlegg

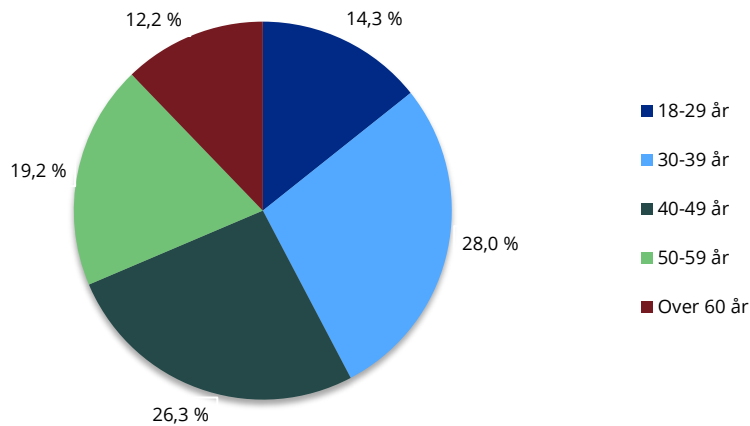
Inkassoforetakene har i løpet av siste 12 måneder sendt utleggsbegjæring på 128 600 saker knyttet til forbruksgjeld. Når inkassoforetak sender utleggsbegjæring på vegne av fordringshaver, innebærer dette at namsmannen undersøker om skyldner har eiendeler det kan tas pant i eller om vedkommende har rom i sin inntekt til lønnstrekk. Namsmannens beslutning kalles utleggsforretning. Dersom det ikke er noe å ta utlegg i, blir resultatet i forretningen "intet til utlegg". For 42 800 saker hvor det i løpet av siste 12 måneder er sendt

Utviklingen i forbruksgjeld

utleggsbegjæring, ble resultatet av namsmannens utleggsforretning "intet til utlegg" (33,3 prosent). Denne andelen er om lag som i tidligere perioder.

Antall avholdte utleggsforretninger i løpet av de siste 12 måneder viser at det er skyldnere i aldersgruppen 30-39 år og 40-49 år som har høyest andel saker med resultat "intet til utlegg". Disse to aldersgruppene sto for over halvparten av samlet antall utleggsbegjæring med resultat "intet til utlegg", jf. figur 3.5.

Figur 3.5 Andel utleggsbegjæring i løpet av siste 12 måneder med resultat "intet til utlegg", fordelt på aldersgrupper

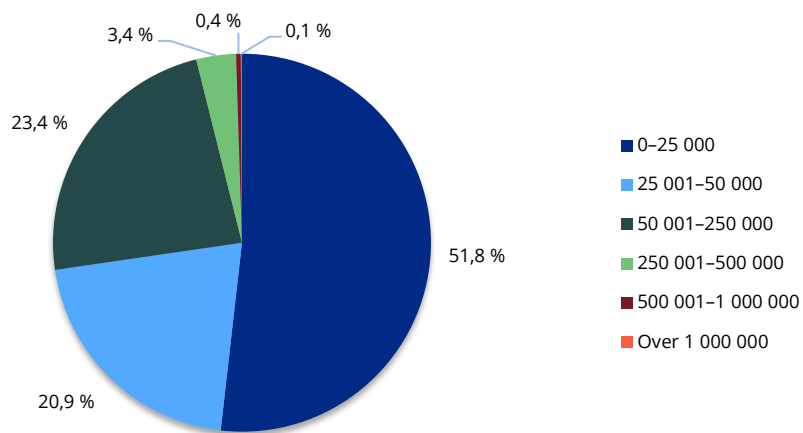
Kilde: Finanstilsynet

Finansieringsforetak som kjøper porteføljer av misligholdte forbrukslån, overlater inndrivelsen til inkassoforetak. Innrapporterte tall viser at 308 500 av kravene knyttet til forbruksgjeld ved utgangen av 2021 var kjøpt opp av fordringshaver. Dette utgjør 46,0 prosent av kravene. De kjøpte kravene representerte misligholdt hovedstol (opprinnelig gjeld) på 16,1 mrd. kroner, som er 46,3 prosent av samlet misligholdt hovedstol knyttet til forbruksgjeld til inndrivelse hos inkassoforetakene ved utgangen av 2021. Dette er en økning fra utgangen av første halvår 2021 da antall oppkjøpte krav var 271 100, som representerte misligholdt hovedstol (opprinnelig gjeld) på 13,0 milliarder kroner.

3.3 Inkassosaker fordelt på hovedstolens størrelse og alder

En fordeling av inkassosakene knyttet til forbruksgjeld etter hovedstolens størrelse (opprinnelig gjeld), viser at 51,8 prosent av sakene var under 25 000 kroner, se figur 3.6. Det er kun mindre endringer i fordelingen etter inkassosakenes hovedstol ved utgangen av 2021 sammenlignet med første halvår 2021.

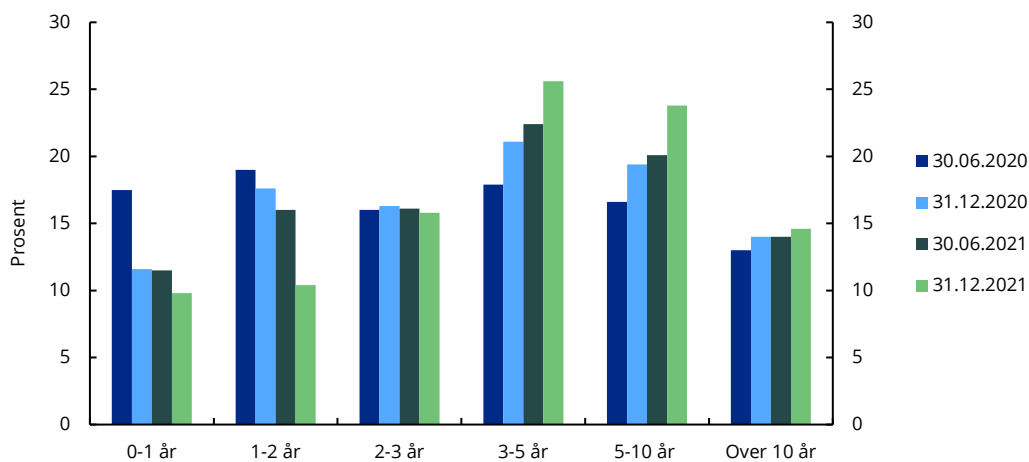
Figur 3.6 Fordeling av inkassosakenes hovedstol knyttet til forbruksgjeld per 31.12.2021

Kilde: Finanstilsynet

Andelen misligholdt *ny* forbruksgjeld til inndrivelse hos inkassoforetak viser en tydelig nedgang fra utgangen av 2020 til utgangen av 2021, se figur 3.7. Andelen inkassosaker knyttet til misligholdt forbruksgjeld som har vært til inndrivelse mellom 0-2 år var ved utgangen av 2021 på 20,2 prosent. Til sammenligning var tilsvarende tall ved utgangen av 2020 på 29,2 prosent. Det har i samme periode vært en tydelig oppgang i andelen krav som har vært til inndrivelse i 3-5 år og 5-10 år.

Figur 3.7 Hovedstolens (opprinnelig gjeld) alder knyttet til forbruksgjeld

Kilde: Finanstilsynet

